

Novi teorijski model opažanja svetline

Predrag Nedimović

Odeljenje za psihologiju, Filozofski fakultet, Univerzitet u Beogradu
Laboratorija za eksperimentalnu psihologiju, Filozofski fakultet, Univerzitet u
Beogradu; predrag.nedimovic@f.bg.ac.rs

Opažanje svetline se odnosi opaženi intenzitet ahromatskih površina i kreće se u opsegu od bele, preko svih nijansi sive, do crne. Naše svakodnevno iskustvo nam sugerise da je naše opažanje svetline određeno reflektansom objekta tj. da postoji konstantnost svetline: npr. opažaj boje sive majice ostaje nepromenjen kada iz mračne prostorije izađemo na osunčanu ulicu. Ipak, kada u eksperimentalnim uslovima ispitujemo sposobnost da odredimo reflektansu, rezultati pokazuju da postoje određena odstupanja od savršene konstantnosti, što znači da dodatni faktori kao što su intenzitet osvetljenja i boja pozadine utiču na opažanje svetline.

Teorija kotve (Gilchrist, 1999) je model koji na osnovu nekoliko jednostavnih mehanizama može da objasni konstantnost svetline ali i odstupanja koja su izazvana razlikom u intenzitetu osvetljenja i bojom pozadine. Ipak, u poslednjih deset godina pojavili su se rezultati koji su u suprotnosti sa predviđanjima ove teorije (Maniatis, 2015; Gilchrist, 2015), čime je i čitava teorija dovedena pitanje. U svom izlaganju ću prikazati novi teorijski model na kome sam, zajedno sa domaćim i inostranim kolegama, radio u prethodnih pet godina. Ovaj novi teorijski model (koji još uvek nije završen) sačinjen je od dve komplementarne komponente: osvetljenje i grupisanje. Dosadašnji rezultati pokazuju da novi model uspešno predviđa rezultate tradicionalnih istraživanja kao i novije rezultate koji su predstavljali problem za teoriju kotve.